

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 18

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 15. mei 1948

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

22 Árg.

INNFLUTTNINGUR OG ÚTFLUTTNINGUR

Tingið hevur so einaferð tikið undir hond henda spurning, og vónandi fæst skil — og tað gott skil á honum.

Tingmenn mugu, eftir sum henda nevndin orðber seg, á-sanna, at oytt er burtur nógv av tí, sum vunnið er.

Keypievnini vuku undir kriggnum og aftaná kriggið, og oftast er tað so, serliga í kriggstíðum, at fólk skulu keypa, tá ið tey hava pengar, um tað er teimum til nytta ella til ónyttu. Og hin handlandi selur, og hann spyr sjáldan um, hvat tað er hann selur, bert hann fær pengarnar inn. Tað eru tí nógvar vörur komnar inn, sum ikki vóru neyðugar, og pengar eru farnir burtur, sum betri vóru nýttir til eitthvørt hentari.

Nevndin ásannar eisini, at nógvar vörur, sum goldnar eru við pundum, eru fluttar út av landinum. Her er so státt farin fram ein stórir »sorte bórs handil«, uttan at Ting ella yvirvald hava látið um vón. Men her skal bót koma. Nú skulu eftiransandi menn verða settir á teimum størstu plássunum, og sjálvandi má valutaráðið gerast meiri ansið enn tað hevur verið.

Hetta er at rósa, at slíkt kemur í lag. So má vera rópt um, at virkisfrælsi hjá menniskjunum verður niðurbundið. Tað má tað verða í vissum tíðum og undir vissum umstøðum. Hitt patriotiska sinnalagið hjá tí einstaka er aldri so heitt, at hann ikki leitar sær eftir einum persónligum vinningi, um hann so kemur at skaða samfelagið.

Men nú er hin stóri spurningur eftir: hvussu væl, ið hesir settu eftiransarar fara at starvast. Her kann farast út um reglur. Men latið okkum vóna, at eftiransingin ger sína skyldu og fer so strangliga fram, sum hon eigur. Útlendska valutain er ein livsæðr, og hon kann ikki verða burtursóplað.

Eitt annað lið í royndunum, at koma okkum uppundan aftur við pundum er eftiransingin við fiskasöluni.

Útflutningsnevndin hevur fingið um hendur og fullan

rættin til at ansa okkara fiskasölflutningi — bæði feskfiski og saltfiski.

Hetta verður eisini av mongum hildið at vera eitt frælsisbrot. Hetta kann eisini koma at kennast nivandi hjá monnum, sum hava fingið sær dýr för og sum hava neyðugt at lata tey fara til ta vinnu, ið best ber seg.

Men her kemur eisini heildargagnið, og hvat ið er gagnligast fyri framtíðina, upp í leiðin. Saltfiskurin hevur verið í góðum prisi, og væl hevur gingist at sleppa av við hann. Men kunna vit lita á, at saltfiskur verður vöra, ið hevur framtíðina fyri sær? Matneyðin hevur verið so stór í Europa, tað hevur verið ein hungurs-trongd hesa tíðina, og alt hevur verið tikið við, bara tað hevur verið matur. Tá ið tíðirnar batna aftur, er væntandi, at annað lag kemur. Í vanligum tíðum kann ikki væntast, at lopið verður eftir saltfiski. Matur soleiðis varðveittur kann ikki væntast at fáa góðan marknað í einari tíð, tá ið menniskjan hevur høvi til at fáa feskan mat, sodnaðan mat ella mat goymdan í isi.

Út frá hesum má vera vitugt at bjarga sær feskfiskamarknaðin. Tað var hann, sum hesa kriggstíðina setti fótur undir Føroyingar. Feskfiskasöluni er at takka fyri, at vit hava fingið henda stóra og á mangan hátt góða fiskiflota. Og tað má vera skilaligur framtíðarpolitikkur at varðveita hesi sölurættindi sum best. Eingin kann annað siggja, enn at tað eru óráð at missa ella minka um feskfiskakvotuna.

Sjálvandi er vandi fyri summartíðina at gera ringar túrar. Men er vandi fyri, at vit fáa kvotuna setta niður, so mugu vit heldur taka hin fyrra vandan og royna at móta honum sum best.

Europa fær Marshallhjálp og henda hjálpin verður nýtt til uppbyggingar. Eitt sum nú eisini verður uppbyggt og bót um er samferðslan. Batnað samferðsluviðurskifti hava hin størsta týðning fyri matflyting. Tað er trupult at flyta isfiskin imillum. Verða flytingaramboðini at koma fyri seg, kunna vit ætla, at laga-

ligari verður at fáa fiskin inn í landið — víðari um.

Føroyingar mugu hugsa fram eftir. Feskfiskurin hevur framtíðina fyri sær, og okkara útflutningur má miða seg eftir tí.

Soleiðis verða veiðimanna interessur ræktaðar.

Javnaðarmenn og sjálvstýris-menn settu fram:

»Greitt broytingaruppskot til nevndaruppskot í lögtings-máli nr. 9/1948 (eykating apríl):

Fiskasölumiðstöð.

Føroya Javnaðarflokkur og sjálvstýrisflokkurin á tingi eru á einum máli um, at tað er avgjört neyðugt at hava eina miðstöð fyri sölu av salt- og klippfiski okkara. Men flokkarnir halda stýrið fyri hesa miðstöð eigr at verða sett soleiðis, at veiðumennirnir eiga helmingin av stjórnarlimunum, meðan hin helmingurin verður at seta av teim, ið fiskiförini eiga (útgerðarmonnum). Hetta svarar til sáttmálan og býtið tá veiðan kemur heim.

Hvussu veiðumannafelögin byta teir stjórnalimir, tey velja sína millum, avgera felögin sjálv, men hugast kann sum verandi rimuligt, at fiskimannafelögin fingi 60%, skipara- og navigatør-felagið 25% og maskinist- og motorfelagið 15% av stjórnarhelminginum.

Flokkarnir loyva sær tí at seta fram uppskot um, at góðkenningin av einkasölurætti til eina fiskasölumiðstöð verður treytað av, at veiðumannafelögin seta helmingin av stjórnini.

Uppskot.

Í staðin fyri nevndarinnar uppskot punkt 1 verður sett:

Føroya lögting gevur landsstýrinum heimild til at geva einum lutafelagi sum sölumiðstöð fyri útflutningi av salt- og klippfiski einkarætt til henda útflutning, treytað av, at stýrið er samansett sum í frammanfyri standandi greinda álit skotið til.

Men tað fall.

Reiðararnir og exportørarnir verða nú einsamallir at sita fyri borgum í fiskasölflutningsmálinum.

Ein varð uttanfyri:

Veiðimaðurin!

65 ár.

Thorvald Joensen lærari við Tvöroyrar skúla hevði 65 ára føðingardag týsdagin hin 4. mei. Hann er so státt kominn til tey ár, tá ið hann kann fara frá sínum lærarayrki, har hann hevur starvast, síðan hann var 19 ára gamal.

Lærarastarvið er eitt av samfelagsins størstu og týðningarmestu starvum. Tað krevur hegni og tol. Barnaflokkur er ein livandi vera, og hann kann mangan vera ein velta, ið streivið er at fáa at bera ávøkst.

Tað sum hevur verið eitt eyðkenni fyri Thorvald Joensen í hansara lærarastarvi er tol og trúskapur. Hann hevur havt fatan av tí margfalda, sum ein barnasál kann vera, og hevur altíð havt álit til, at blettir eru, sum gróður kunna bera.

46 ár er langur arbeiðisdagur í somu tænastu, men Thorvald Joensen er líka fúsar til sitt yrki enn og tekur við fullum huga lut í øllum tí, ið víðurferst viðvíkjandi skúlskipi.

Hann hevur røtur í føroyskari mold og dugir sum tær gomlu ættirnar at skilja millum, hvat ið dygd er í og tað sum bert glógvar.

Føroyskur skúli eigur at vera takksamur og virða teir starvsmenn, sum nú eru við at falla frá, tí teir lögdu stóðið undir virki hans — aftaná í ógvuliga ringum og trongum umstøðum men við idni og trúskapi

M. J.

Flogvøllurin í Vágum kann ikki nýtast.

Ætlanin hevur verið at fáa Føroyar upp í flogsambandið við útheimin, men eitt av tí sum ger, at hetta fæst ikki í lag, er tað, at flogvøllurin í Vágum kann ikki nýtast. Menn frá loftferðarsýninum í Danmark hava verið og kannað vøllin, og siga teir, at beinauvegin er vágaligt at lenda á honum. Flogfór kunna neyðlenda, men skuldi hann verið nýttur til vanlig ferðamannaför, kundi væntast, at tey sorlaðust, tá ið tey skuldu seta seg niður.

Skal tí Føroyar koma upp í flogsambandið, má nýggjur flogvøllur verða gjørdur, siga teir.